

Treball Final de Grau

FOMENTAR LA RESILIÈNCIA EDUCATIVA

ÉS IMPORTANT L'EDUCACIÓ EMOCIONAL DE LES MESTRES?

Autora: Clàudia Esperança González Domínguez
Tutor: Prof. Dr. Francis García Collado
Universitat de Manresa
20/05/2019

Resum

El següent treball de final de grau té com a temes principals la resiliència i l'educació emocional. La resiliència és la capacitat de l'ésser humà per fer front a les adversitats de la vida i ser transformat positivament per elles, i l'educació emocional és un procés educatiu, que pretén potenciar el desenvolupament de les competències emocionals fomentant el benestar. En l'àmbit escolar aquests temes no han estat gaire considerats fins fa poc temps, per això he trobat convenient realitzar aquest treball. L'objectiu d'aquest estudi és investigar el grau de formació emocional que tenen les docents d'un centre educatiu. Per fer-ho, s'ha dividit el treball en dues parts, una primera on es presenta el marc teòric necessari per dur a terme l'estudi, i una segona on es recullen enquestes i observacions realitzades a educadores en actiu. Amb aquestes s'ha pogut arribar a la conclusió de la gran importància que té la formació emocional de les mestres i s'ha demostrat que educadores en actiu no tenen formació en educació emocional tot i ser conscients de la seva importància.

Paraules clau: Educació emocional, resiliència educativa, educació infantil, intel·ligència emocional, emocions.

Abstract

The following study shows the final degree task, which has as a principal topic the resilience and the emotional education. The resilience is the capacity of the human of being able to face up at the adversities of the life, being transformed positively for them; and the emotional education is an educational process that pretends to improve the development of the emotional competences finding welfare. At the school these motifs have not been very considered till few years ago, therefore I have found convenient to realise this study. The aim of this survey is to study the grade of emotional formation that have the teachers of an educational centre. To do it, the work is divided in two parts, one that presents the necessary theoretic frame to carry out the survey, and a second one that collect surveys and observations realised to active teachers. It has been possible to reach the conclusion of the big importance that has the emotional formation of the teachers and it's been evidenced that some teachers don't have formation at emotional education although being conscious of the importance.

Keywords: Emotional education, educational resilience, childhood education, emotional intelligence, emotions.

INDEX

1. INTRODUCCIÓ	1
2. HIPÒTESIS I OBJECTIUS PLANTEJATS	2
3. MARC TEÒRIC	3
4. METODOLOGIA	11
4.1 ENQUESTES	12
4.1.1 DESCRIPCIÓ PARTICIPANTS	12
4.2 DIARI DE CAMP	12
5. RESULTATS	13
5.1 RESULTATS DE LES ENQUESTES	14
5.2 RESULTATS DEL DIARI DE CAMP	18
6. ANÀLISI I DISCUSSIÓ	21
7. CONCLUSIONS	26
AGRAÏMENTS	29
8. REFERÈNCIES BIBLIOGRÀFIQUES	29
ANNEXES	32

1. INTRODUCCIÓ

El treball de final de grau que s'exposa a continuació té relació amb la resiliència educativa. Vaig decidir investigar sobre aquesta temàtica perquè em motivava molt fer recerca sobre les bases de la resiliència, ja que com a futura docent d'educació infantil trobo que és molt important tenir coneixements i estratègies per afrontar problemes de caire personal sense que aquests afectin el clima d'aula, així com per ajudar als infants a superar situacions complicades que puguin tenir a les seves vides. A més, volia saber si en aquests coneixements hi pren importància el paper de l'educació emocional, sent les mestres conscients de la importància d'aquesta.

És per tot això que em va cridar l'atenció el tema de la resiliència educativa, i un cop vaig començar a llegir i investigar em vaig adonar que per poder arribar a ser resilents cal abans tenir una formació emocional al darrere. Penso que per poder arribar a ser resilents a les escoles i en l'àmbit personal, primer cal haver fet tot un treball emocional que permeti reconèixer com estem en salut mental, no només física. Crec que com a docents cal que siguem capaces de trobar el benestar amb nosaltres mateixes per després poder ajudar a altres persones a afrontar els seus problemes, i fer-ho des de la millor qualitat educativa possible. Així doncs, vull investigar la importància que té l'educació emocional dins les escoles, investigar si les mestres li donen importància a formar-se emocionalment i si ho han fet alguna vegada veure si realment els hi ha servit per afrontar circumstàncies difícils que hagin pogut viure dins les aules.

En definitiva, amb aquesta investigació vull aconseguir tenir uns resultats orientatius de la importància que mestres li donen a l'educació emocional i investigar el valor que té i els beneficis que en podem extreure un cop estiguem a les aules.

Cada vegada que es fa menció d'educadores, mestres, professores, etc. S'entén que es fa referència als dos sexes indistintament. S'ha optat per mencionar les professions en femení, per la presència d'una gran majoria de dones dins aquest ofici.

2. HIPÒTESIS I OBJECTIUS PLANTEJATS

La principal pregunta que es formula en aquest treball és qüestionar si és important l'educació emocional de les mestres. Partint d'aquí, les hipòtesis plantejades inicialment són les següents:

- Les mestres d'infantil li donen la poca importància a la seva educació i formació emocional.
- Les mestres que no han assistit a cap curs ni formació d'educació emocional és perquè no li donen importància.
- Hi ha mestres que assisteixen a cursos de formació en emocions per obligació, i no estan conscienciades sobre la seva importància.
- Les mestres realment interessades i conscienciades sobre educació emocional tenen més habilitats per ajudar als infants a afrontar situacions negatives de la vida, afavorint així la resiliència dels infants.

L'objectiu general d'aquest estudi és investigar el grau de formació emocional que tenen les docents d'un centre educatiu. Els objectius específics plantejats en aquesta investigació són:

- Donar resposta a les hipòtesis proposades inicialment, adonant-me de si realment hi ha consciència envers la importància de l'educació emocional o no.
- Observar si mestres en actiu són capaces d'ajudar als infants a ser resilients gràcies a la formació emocional, o si per contra no ho són o ho són sense haver rebut educació emocional.

Una part serà feta a través d'una recerca bibliogràfica d'articles publicats a revistes científiques, articles acadèmics, llibres i altres fonts fiables on es pot trobar informació sobre la temàtica estudiada. L'altra part es farà mitjançant la recollida de dades obtingudes tant al marc teòric com a les enquestes i observacions que es realitzaran a docents en actiu d'educació infantil.

3. MARC TEÒRIC

Per tal de contextualitzar aquest treball en un marc teòric general i ben definit, cal tenir clar el concepte d'educació emocional, ja que és la idea clau del cos d'aquest estudi. Així com és important fer un apropament al concepte de resiliència, i algunes de les característiques d'aquesta.

Pel que fa a l'educació emocional, val a dir que el treball d'aquesta es veurà reflectida a les aules i és per això que cal treballar-la de manera adequada, per tant, és important que les docents es formin i aprenguin a gestionar hàbilment les pròpies emocions, ja que són l'exemple i el model a seguir de molts nens i nenes dins els centres educatius.

L'emoció està relacionada amb l'aprenentatge, les relacions interpersonals i l'estructura social (Mayor, 1988, citat per Laorden, 2005). Per tant, és important que docents i infants rebin educació emocional, ja que l'aprenentatge va molt lligat a aquestes. L'educació emocional és entesa segons Bisquerra (2009) com:

Un procés educatiu, continu i permanent, que pretén potenciar el desenvolupament de les competències emocionals com a element essencial del desenvolupament humà, amb l'objectiu de capacitar-lo per a la vida i amb la finalitat d'augmentar el benestar personal i social. (p.158)

Així doncs, cal dir que l'educació emocional ajuda en el desenvolupament integral i global de les persones, tot desenvolupant tres capacitats bàsiques «la capacitat per comprendre les emocions, la capacitat per expressar-les d'una manera productiva i la capacitat per escoltar als altres i sentir l'empatia» (Steiner i Perry, 1997, citat per Vivas, 2003, p. 4).

Al capítol del llibre *Educadores resilientes, escuelas resilientes*, de Christopher Day i Qing Gu, es fa referència a l'energia emocional. En aquest capítol s'esmenta que perquè una ensenyança sigui eficaç, cal la participació del cap - l'intel·lecte -, la mà - les competències pedagògiques -, i el cor - valors, creences i emocions -. (Day i Gu 2015).

TFG
ÉS IMPORTANT L'EDUCACIÓ EMOCIONAL DE LES MESTRES ?

Si ens centrem en la importància de la formació emocional dels docents, segons Carpena i Darder (2016):

Un professor o una professora, amb il·lusió per viure, engrescat amb la seva feina; i amb relacions positives amb les companyes i els companys, aconsegueix no només el propi creixement personal, sinó també la pròpia formació i el rendiment dels alumnes i contribueix a crear un clima positiu al centre, i això, tot plegat, repercuteix en benefici propi i del col·lectiu. (p.1)

Amb això el que es vol reflectir és la gran exigència a escala emocional que té la tasca del mestre, perquè implica treballar amb persones, de les quals cadascuna porta la seva pròpia motxilla de vivències i experiències personals i amb les que haurem de tractar dia a dia per preparar-les, per fer front a la societat que els espera, sent ciutadans capacitats per desenvolupar-se en el món. Per això, cal que les mestres mantinguin una forta energia emocional per poder acompanyar en l'aprenentatge als nens i nenes donant el millor de si mateixes, tenint cura d'ells, creant relacions afectives i instruint-los.

Carpena i Darder (2016), afirmen també que «L'autoconeixement i l'autogestió, en el terreny de la salut emocional, volen dir conèixer les pròpies emocions i els propis sentiments, fer-ne la gestió, integrant aquesta dimensió amb la raó, i orientar, a partir d'aquí, la pròpia conducta». Perquè tot això sigui possible però, cal seguir uns camins per aconseguir-ho. Aquests són:

Aprendre a mirar endins i a connectar amb la pròpia vivència emocional, conèixer les causes de les emocions i dels sentiments, comprendre i acceptar les pròpies emocions i els propis sentiments, prendre'n consciència corporal (les emocions són corpòries), saber la manera d'intervenir en la dimensió corporal, prendre consciència de la relació entre pensament i emoció, saber intervenir en el pensament, aprendre a generar sentiments i pensaments positius, comprendre la conducta com a resposta a les emocions i saber-se orientar cap a respostes alternatives. (2016, Carpena i Darder, p.28-29)

A més, també cal poder ser capaç de treballar i connectar amb altres persones, de manera sana i rica per a les dues (mestra - alumne), sent la docent empàtica i ètica on troba en

l'altre una persona humana com ella, amb qui comparteix les mateixes necessitats humanes. Per tal de poder créixer en aquestes capacitats com a mestra, cal:

Aprendre a reconèixer les emocions de l'altra gent, aprendre a apropar-se vivencialment a les vivències dels altres (integrant-hi les emocions), aprendre a esbrinar i a gestionar els propis filtres (emocions, creences, defenses) que ens impedeixen trobar-nos en igualtat amb l'altre, aprendre a obrir-se a l'acció d'acolliment i ajudar i aprendre a assaborir el benestar que produeixen les atencions dedicades a les altres persones, i per últim però no menys important, aprendre a vivenciar els problemes produïts en la interacció social com a font d'aprenentatge. (2016, Carpena i Darder, p.29)

Bisquerra (2011), també afirmava que l'educació emocional s'ha de treballar des dels primers moments de la vida i ha d'acompanyar a la persona durant tot el cicle vital, de manera que aquesta no només pot ser aplicada en contextos d'educació formal, sinó també en contextos sociocomunitaris (centres cívics, culturals, etc.) i en diferents organitzacions (clíniques, hospitals, organitzacions no governamentals, etc.). La finalitat d'aquesta formació dels docents és la de possibilitar el desenvolupament de competències emocionals i que aquestes, puguin ajudar al desenvolupament de les mateixes competències en el seu alumnat, mitjançant la imitació per integrar-les en els seus esquemes de desenvolupament. Així doncs, «L'educador o educadora, a través de les seves actituds i comportaments, podrà oferir un clima de seguretat, respecte i confiança davant dels infants que educarà». (2011, Bisquerra, p.72)

És important destacar també que la referent dels infants, ha de ser conscient que podrà contagiar el seu estat emocional a través del llenguatge corporal, amb els gestos i fins i tot el to de veu. Zabalza (2009) afirmà que tot en l'educació infantil està influenciat per l'aspecte emocional: des del desenvolupament psicomotor, a l'intel·lectual, el social i el cultural. És per això que La mestra ha de procurar treballar amb cura els aspectes emocionals, ja que:

«L'emocionalitat actua sobretot al nivell de seguretat dels infants, que és la base sobre la qual es construeixen tots els desenvolupaments. (...) La inseguretat emocional, per contra, produeix temor, conductes defensives, dificulta la iniciativa personal, entre d'altres efectes adversos al desenvolupament infantil». (2009, Zabalza, p.51)

Contextualitzada la importància de la formació en l'educació emocional en docents que estan a les aules, per tal de transmetre aquest treball als infants també, cal parlar dels nens i nenes que tenen a l'escola.

Puigardeu (2017) exposa una idea de vital importància en referència al tema, i és la conscienciació de saber identificar que els infants que ara hi ha a l'escola seran ciutadans d'un món on la societat no deixa de canviar, innovar i tecnificar-se. Els treballs individuals estan desapareixent, ara es fa treball en equip i cal saber relacionar-se, comunicar-se i produir de manera efectiva en equip i de manera cooperativa. És indispensable per esdevenir ciutadans i ciutadanes. És per això doncs, que el treball cooperatiu i multidisciplinari serà el pa de cada dia d'aquests infants i les mestres cal que fomentin el desenvolupament de les seves competències emocionals. Però aquí és on arriba el gran paradigma, ja que a les escoles moltes vegades se sentirà a parlar d'educació emocional, però es farà a les reunions de mestres, poques vegades a les aules d'infantil.

Relacionat amb això, Goleman (citats per Ferri, 2017) afirmava que la competència emocional (la qual ajudarà als infants a ser resilients) és una habilitat que pot i ha de ser educada a l'escola i deia que cal saber anomenar a les emocions amb paraules i potenciar el vocabulari emocional, a més de poder ser empàtics i reconèixer les emocions dels altres. «Els nens posseeixen naturalment aquella "competència emocional" esmentada per Goleman, una habilitat que nosaltres els adults hem de ser capaços, en primer lloc, de reconèixer i acreditar, i, en segon lloc, de valorar mitjançant contextos adequats en què pugui, quan sigui necessari, trobar els espais per expressar-se.» (Ferri, 2017)

Cal ser conscients del fet que en aquesta vida tot porta càrregues emocionals en les nostres vivències i és necessari educar les emocions perquè molts problemes sorgeixen des de l'emotivitat. Bisquerra (2004) parla inclús d'arribar a un "analfabetisme emocional", per tant, és una necessitat social i un dels reptes educatius d'aquest segle. En aquest sentit, els i les mestres s'han de formar i aprendre a utilitzar de forma positiva les pròpies emocions per contribuir adequadament en el desenvolupament dels infants.

Com s'ha esmentat a l'apartat "objectius", un dels reptes d'aquest treball és saber si gràcies a l'educació emocional de les mestres s'afavoreix al fet que els infants desenvolupin la capacitat de ser resilients en el seu dia a dia i en el moment d'enfrontar-se a problemes més greus. Cal doncs, tenir clar també a què ens referim quan parlem de resiliència educativa.

La resiliència és un concepte que recolza la superació dels problemes i la idea que no tothom que està sotmès a una situació amb risc emocional l'ha de patir negativament, sinó que hi ha persones que, per contra, surten més fortes d'aquestes situacions i les superen ràpidament. Segons Muñiz, Santos, Kotliarenko, Suárez-Ojeda, Infante i Grotberg (1998, citat per González, Valdez, Van Barneveld i González, 2009) «la resiliència és la capacitat de l'ésser humà per fer front a les adversitats de la vida, superar-les i ser transformat positivament per elles» (p. 248). És a dir, que hi ha infants que ho passen malament davant de problemes familiars, per exemple la separació dels progenitors, i això es veu reflectit en la seva conducta a l'aula i les relacions amb els companys i la mestra. La resiliència també «ajuda a gaudir al màxim de la vida, ja que proporciona la base segura des de la qual explorar el món i perseguir els nostres objectius» (2009, Cyrulnik, citat per Santandreu p.27). Però hi ha d'altres que són molt resilients i afronten el problema a superar sense que aquest causi masses alts i baixos en la seva conducta i la seva salut mental. També cal destacar que, d'altra banda, el fet d'haver d'afrontar-se a problemes familiars, pot ajudar als infants a fer-se més resilients i afrontar millor els problemes.

En aquest sentit, val la pena destacar que segons Kotliarenko, Cáceres y Fontecilla (1996, citat per González, Valdez, Van Barneveld i González, 2009), un infant resilient tindrà:

Un alt grau de coeficient intel·lectual i habilitats de resolució de problemes, millors estils d'afrontar els problemes, motivació a la superació, autonomia, autoestima i control intern, empatia, coneixement i maneig adequat de les relacions interpersonals, voluntat i capacitat de planificació, i sentit de l'humor positiu. (p.251)

Tot i això, com manifesta Cyrulnik (2002), «La resiliència no és un catàleg de les qualitats que pot posseir un individu. És un procés que, des del naixement fins a la mort, es crea sense parar, unint-nos al nostre entorn» (p.14). Per això cal tenir presents les característiques que presentarà un infant amb un grau de resiliència ben desenvolupat, però

també hem de ser conscients que aquesta habilitat sempre es pot adquirir al llarg del temps, mitjançant el seu treball.

Així mateix, per a Vanistaendel (2002, citat per Dios Uriarte, 2006), la resiliència és una innovadora perspectiva sobre el desenvolupament humà, contrària al determinisme genètic i al determinisme social, que explica la qualitat humana universal que està en totes les persones i en totes les situacions difícils i contextos desfavorits que permet fer front a les adversitats i sortir-ne més fort de les experiències negatives.

Veiem doncs, que la resiliència és necessària per poder afrontar els problemes de la millor manera, i a l'escola s'ha de potenciar el seu desenvolupament. Per fer-ho, s'han d'introduir una sèrie de factors que segons Henderson i Milstein, (2003, citat per Dios Uriarte, 2006, p.14) juguen un paper clau com a constructors de la resiliència a les escoles. Aquests factors seran per una banda el de donar afecte i suport, com a base de l'èxit acadèmic. Segons Cyrulnik i Anaut (2016) «L'infant privat d'afecte adquireix una vulnerabilitat neuroemocional, que dificulta les relacions i altera la seva socialització» (p.17). Sempre hi ha d'haver un docent de referència a les escoles disposat a ajudar en tot allò que necessitin els alumnes per tal de garantir el seu desenvolupament educatiu. De la mateixa manera, és important establir i transmetre expectatives elevades i realistes perquè aquestes actuïn com a motivadors eficaços, mirant als alumnes com a éssers capaços i amb possibilitat d'èxit. D'aquesta manera també es podrà donar l'oportunitat de participar de manera significativa en la resolució de problemes, fixació de metes, planificació, presa de decisions (docents, alumnes i pares). Fent que l'aprenentatge sigui més aviat pràctic i que les decisions es prenguin entre tots els integrants de la comunitat educativa, potenciant les fortaleces de cada alumne. També és imprescindible buscar una connexió entre la família i l'escola positiva. A més, si fixen normes i límits clars i consensuats amb la participació de docents, alumnes i famílies, es pot possibilitar també el fet d'ensenyar habilitats per a la vida com ara ho són la cooperació, resolució de conflictes, l'habilitat per resoldre problemes i prendre decisions...

L'escola pot suposar per a l'infant un tancament o una alliberació, tal com expressa Cyrulnik (2011). Cal que la família inculqui al nen o nena la idea que l'escola és un lloc ple d'oportunitats, un entorn que afavoreix l'aventura social. El treball que es faci sobre l'escola

des de casa, marcarà la relació que l'infant tindrà amb aquesta. Les situacions imprevistes en la vida d'un infant poden fer variar els seus resultats acadèmics: «Bons alumnes quan es senten segurs, però el seu esperit es paralitza quan es senten rebutjats» (2011, Cyrulnik, p.148).

Tenint present els factors que s'han de potenciar per a fomentar la resiliència en l'àmbit educatiu, cal també tenir present quines seran les característiques d'una mestra resilient, ja que serà el model a seguir dels nens i nenes que tingui a l'aula, així com la persona que més influenciarà l'estat d'ànim general de la classe.

L'actitud optimista i el pensament positiu són les claus de l'èxit professional del professor resilient. Les persones que mantenen una actitud optimista i positiva se centren en els mitjans que contribueixen cap a la solució possible, cap a l'assoliment de les metes proposades. El professor optimista es recupera de les contrarietats, persisteix en l'assoliment dels objectius, percep les dificultats com a reptes a superar i no defuig les tasques difícils. Si l'educació es realitza en un clima d'optimisme i de confiança, amb objectius moderadament retardadors però assolibles, els alumnes aprenen a ser positius i optimistes (2003, Marujo, Net i Perlorio, citat per Dios Uriarte, 2006, p.17).

Sembla clar doncs, que perquè la resiliència es desenvolupi a les escoles, l'entorn ha de ser propici d'aquesta. Relacionat amb la importància del paper de la formació en emocions dels mestres, Goleman (2008) diu que «L'educació emocional implica un mandat ampliat per a l'escola, entrant en el lloc de les famílies amb dificultats en la socialització dels seus fills. Aquesta temerària tasca exigeix dos grans canvis. Que els docents vagin més enllà de la seva missió tradicional i que les comunitats interactuïn més a les escoles» (p.321). Entenem amb aquesta cita, que les docents han de ser professionals capaces de treballar i conèixer les situacions dels seus alumnes sense que aquestes els hi afectin, sent emocionalment capaces d'ajudar al nen o nena a superar el problema, i tenint una gran motivació per fer-ho.

Perquè tot això sigui possible, cal treballar amb infants i mestres dins un entorn que potenciï el fet de ser resilents als infants. De manera que les mestres han de proporcionar estratègies als seus alumnes, per tal que ells puguin desenvolupar aquesta habilitat. Anna Forés y Jordi Grané descriuen l'entorn socioeducatiu resilient com:

Aquell que possibilita a cadascun dels actors d'aquest entorn que desenvolupin les seves competències acadèmiques, socials i vocacionals. Construir entorns educatius resilients significa afermar la confiança, l'optimisme i l'esperança com a elements constitutius del teixit escolar. Es tracta de crear relacions mitjançant vocabularis d'esperança que es fonamenten en la frase: "tu m'importes" al·legant que "la nostra escola hauria de ser una escola apreciativa i resilient que promogué i preservés la qualitat dels nostres mons i entorns resilients. Una escola que fes dels nostres entorns socioeducatius un lloc més feliç". (2002, p.15-16).

Per finalitzar, és necessari ressaltar la relació entre resiliència i educació emocional. Per tal de poder fomentar la resiliència en els infants, és indispensable que les mestres estiguin formades en educació emocional, per així poder reconèixer les emocions dels seus alumnes i ajudar-los a superar circumstàncies adverses que puguin viure i experimentar durant la seva escolarització. Encara que els problemes no tinguin a veure amb l'escola, aquests poden influir en els resultats acadèmics, així com en el la salut i benestar emocional, i la professora ho ha de saber detectar. Les docents cal que estiguin preparades i ben formades per poder estar a l'altura de les circumstàncies i ajudar al nen o nena a recuperar-se mitjançant el suport des de l'escola i juntament amb la família si és possible. Així doncs, com comenten Mateu, Flores, García-Renedo, i Gil (2013):

La relació amb la resiliència és clara, ja que a una major capacitat de coneixement i gestió de les emocions, una major fortalesa interna i per tant un augment de les qualitats individuals de resiliència (com l'autoestima, la introspecció, la independència...). Al mateix temps, un major coneixement de les emocions dels altres, comportarà un augment de la nostra empatia i de les nostres habilitats socials, és a dir dels factors protectors interns. (p.166)

Fomentar l'autoestima dels infants també és molt important i un aspecte a tenir en compte en la formació emocional que reben els nens i nenes, així com en el desenvolupament de la resiliència, ja que fomenta la construcció personal dels individus i l'acceptació de la identitat personal i les pròpies característiques del nostre ser. Segons Carpena (2006), «Es considera que una autoestima saludable és altament valuosa per als nens i nenes perquè condiciona la interpretació de vivències, d'experiències i de situacions que es vagin trobant a la vida» (p. 36).

4. METODOLOGIA

El mètode d'investigació d'aquest treball final de grau és qualitatiu i quantitatiu. Pel que fa al mètode quantitatiu de la investigació, es posa en pràctica el mètode descriptiu mitjançant la recollida de dades d'un qüestionari formulat a educadores d'una mateixa Escola Bressol. Però també és correccional i quasiexperimental perquè s'analitza si hi ha relacions entre les variables i, el grup de persones a qui es realitzen les preguntes no està seleccionat aleatòriament. Per altra banda, el mètode qualitatiu entrarà en joc mitjançant l'observació de la manera de resoldre problemes sorgits a les aules d'alguna de les mestres a qui se li realitzi l'enquesta.

Així doncs, la metodologia que es duu a terme en la recollida de dades d'aquest treball, es basa a passar enquestes a mestres en actiu d'educació infantil, per tal de poder observar si aquestes estan formades o no en educació emocional i quina importància li donen dins el seu treball. Aquestes enquestes es passaran a les educadores de l'Escola Bressol La Casona, situada a Terrassa. Prenent així com a model per a la investigació una escola bressol en concret, per tal de poder comparar els resultats obtinguts amb el que es diu a la teoria, mitjançant l'anàlisi dels resultats de les enquestes i l'observació directa de l'actuació davant de problemes dins l'aula. D'aquesta manera es podran observar els diferents punts de vista i nivells de formació de les educadores d'una mateixa escola.

A continuació s'exposen els instruments que s'han utilitzat per recollir la informació necessària per dur a terme l'estudi d'aquest treball de fi de grau. La utilització d'aquests instruments permetrà extreure, posteriorment, els resultats i les conclusions que s'han pogut determinar després d'haver realitzat l'estudi amb les mestres. Els dos instruments emprats per a l'extracció de conclusions són les enquestes i el diari de camp.

4.1 ENQUESTES

Per tal de recollir la informació sobre la formació emocional de les educadores de l'Escola bressol, així com la importància que li donen a aquesta i el coneixement del concepte de resiliència educativa he realitzat una enquesta creada especialment per aquest estudi.

L'enquesta es responia en línia (vegeu ANNEX 1).

4.1.1 DESCRIPCIÓ PARTICIPANTS

La totalitat de les educadores del centre que han realitzat l'enquesta són dones i la mitjana d'edat és de 40 anys. Totes elles porten més d'un curs d'antiguitat treballant a la mateixa escola, tret d'una de les educadores, la qual no ha contestat l'enquesta, ja que està realitzant una substitució de llarga durada i no hi ha volgut participar, s'ha incorporat aquest curs (2019-2020). L'escola és municipal i està situada a un barri de la perifèria de Terrassa.

S'ha de dir que tenen un equip docent cohesionat i hi ha bona relació entre totes les educadores de l'escola. Les famílies en general mostren satisfacció amb l'escola i els serveis que en aquesta s'hi presten i a les educadores se les veu a gust a dins les aules amb els infants. Cal destacar però, que l'actual directora de l'escola bressol no té la titulació de direcció de centres educatius i està realitzant actualment el curs de direcció i gestió de centres educatius.

4.2 DIARI DE CAMP

Per tal de realitzar les observacions sobre els conflictes que sorgien a l'aula i com aquests eren resolts amb o sense l'ajuda de l'educadora, he realitzat un diari de camp on durant una setmana observava tots els conflictes que apareixen a l'escola amb el grup d'infants de 2 anys. Es va seleccionar aquest grup perquè en realitzar les enquestes vaig observar que l'educadora d'aquesta aula sí que tenia formació en educació emocional i vaig trobar interessant de poder veure com aquesta formació es pot veure reflectida amb els infants.

L'observació es realitza només amb un grup d'infants perquè el que m'interessa amb aquest estudi és observar si l'educació emocional de la mestra realment es veu reflectida en el dia

a dia de l'aula. Amb les enquestes que he passat m'he trobat amb què totes les educadores havien cursat almenys una assignatura relacionada amb l'educació emocional, però només una d'elles té una formació externa vinculada a aquesta temàtica, és per això que he optat per fer l'observació amb el seu grup. D'aquesta manera puc veure si aquests estudis es veuen reflectits en la seva manera de fer i tractar als infants davant de conflictes que puguin sorgir a dins de l'escola o que puguin afectar l'actitud del nen o nena envers els companys i la mestra del centre.

He optat per treballar amb un diari de camp perquè penso que aquest em permet anotar les situacions més rellevants del que he viscut i presenciat durant l'estudi. Penso que això em possibilita el fet de treure unes conclusions a partir de l'anàlisi de les observacions i la comparació amb el resultat de les enquestes i la teoria. En aquest cas, el diari de camp es basa en la descripció dels conflictes més rellevants que sorgeixen a l'aula durant una setmana, així com de les actuacions dels infants i l'educadora envers els conflictes.

Les observacions realitzades amb el diari de camp es donen lloc a dins l'aula, al dormitori i al pati de l'Escola Bressol (vegeu ANNEX 2). Aquestes observacions estan realitzades envers una sola educadora del centre perquè és l'única que ha manifestat tenir una formació específica en educació emocional, i en aquest estudi es pretén analitzar la importància de la formació de les docents, així com la repercussió que hi té en el dia a dia d'una aula.

5. RESULTATS

A continuació es presenten els resultats obtinguts en aquest estudi després de realitzar les enquestes i el diari de camp. Els resultats obtinguts s'han aconseguit a partir de l'observació de diverses situacions amb conflicte entre alumnes, anotant aquests conflictes al diari de camp, i, a partir de la recollida de les respostes de les enquestes realitzades a mestres en actiu. Aquests resultats s'obtenen de l'estudi de cas basat en una sola Escola Bressol. Possiblement realitzant aquest estudi amb diverses escoles els resultats podrien variar dels actuals.

5.1 RESULTATS DE LES ENQUESTES

La primera tècnica utilitzada per dur a terme l'anàlisi d'aquest estudi ha estat l'enquesta. Aquesta ha estat formulada a les mestres de l'Escola Bressol La Casona i consta de 15 preguntes, les quals han contestat totes les educadores, coordinadores i directora del centre, a excepció de l'educadora de l'aula de lactants.

A continuació es mostren els resultats de les enquestes.

1. Edat

La franja d'edat de les educadores que treballa al centre es compren entre els 32 i els 60 anys. Però la majoria d'elles tenen entre 35 i 40 anys, sent la mediana de les edats de 37,5 anys.

2. Gènere

El 100% de les educadores del centre són dones.

3. De què estàs treballant actualment?

De les educadores que han fet el qüestionari, 7 estan treballant com a educadores (sigui a dins l'aula o de coordinadores) i 1 s'encarrega de la direcció de l'Escola Bressol.

4. Has fet alguna assignatura, curs o formació en educació emocional? Pots especificar quin?

El 100% de les enquestades han realitzat algun tipus de formació en educació emocional, sigui una assignatura al grau o al cicle, però només 1 d'elles ha realitzat una formació exterior vinculada amb la temàtica de la gestió de les emocions.

5. En cas afirmatiu a la pregunta anterior, has realitzat la formació o curs de manera voluntària?

Set de les educadores han realitzat el curs o formació de manera voluntària.

Només 1 d'elles manifesta que l'ha dut a terme de manera no voluntària (s'entén que ha estat imposat per l'assignatura que li tocava fer a la universitat).

6. Creus que és important formar-se en educació emocional?

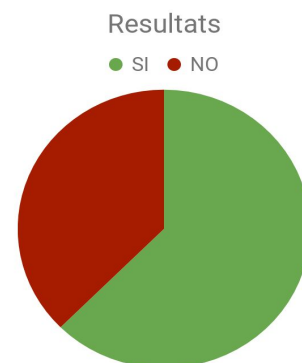
El 100% de les educadores que han participat en l'enquesta han contestat que sí que troben important formar-se en educació emocional per tal de dur a terme una bona pràctica educativa.

7. Penses que una mestra amb coneixement sobre les emocions, així com d'estratègies per afrontar-les, pot afavorir el benestar dels infants a l'aula?

De la mateixa manera que a la pregunta anterior, totes les enquestades estaven d'acord amb què una mestra que tingui formació sobre emocions i estratègies per afrontar-les podrà afavorir el benestar dels nens i nenes de la seva aula.

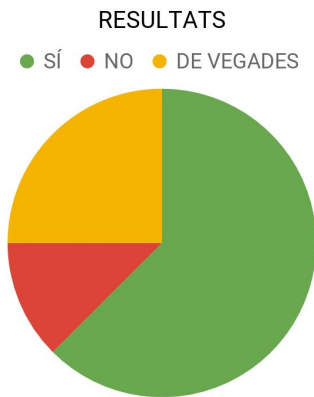
8. T'has trobat alguna vegada amb un infant que hagués de superar alguna situació familiar complicada com ara la separació dels pares? Com ho has gestionat?

Només 3 de les educadores no han viscut mai aquesta situació. Cinc d'elles sí que l'han viscuda i diuen que ho han gestionat treballant de manera conjunta amb la família, tenint empatia cap a aquesta i la situació que estan vivint i sobretot fomentant la comunicació sense opinar personalment respecte del problema i mirant pel benestar de l'infant en tot moment.

9. Consideres que ets capaç de gestionar hàbilment les teves pròpies emocions? Per què?

En aquest cas, més de la meitat de les educadores van respondre que sí que es consideren capaces de gestionar de manera hàbil les seves emocions perquè la feina que tenen les ha condicionat a fer-ho, ja que estan de cara a les famílies i els infants, de manera que han de deixar a un costat les preocupacions i donar el millor

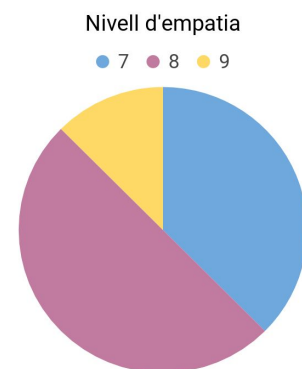

de si mateixes. A més, diuen que la formació fomenta el coneixement de les emocions i per tant, la seva gestió.

Per altra banda, una de les educadores no es considera capaç de gestionar hàbilment les seves emocions i 2 d'elles diuen que es consideren capaces de gestionar-les segons la situació.

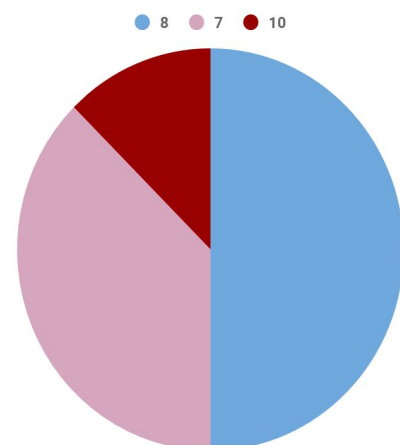
10. En una escala del 0 al 10 (on 0 és gens i 10 molt), quant d'empàtica et consideres?

Només una de les educadores pensa que té una empatia prou excel·lent, ja que les altres consideren que la seva empatia envers les altres persones és notable i la puntuen amb un 7 o un 8.

11. En una escala del 0 al 10 quant creus que potencies el vocabulari emocional a dins l'aula amb els infants? Com ho fas?

En aquest cas, només una de les educadores afirma que potencia sempre el vocabulari emocional dins l'aula verbalitzant com se sent ella i els companys d'aula. Les altres mestres diuen que el potencien, però són conscients que no ho fan al màxim, tot i posar-li nom a les emocions i fer que els infants també diguin com es senten i, fins i tot, fent ús de recursos per tractar les emocions amb els nens i nenes com ara són contes.

12. Una de les definicions de resiliència diu: «És la capacitat de l'ésser humà per fer front a les adversitats de la vida, superar-les i ser transformat positivament per elles». Coincideix amb la idea que tenies de resiliència?

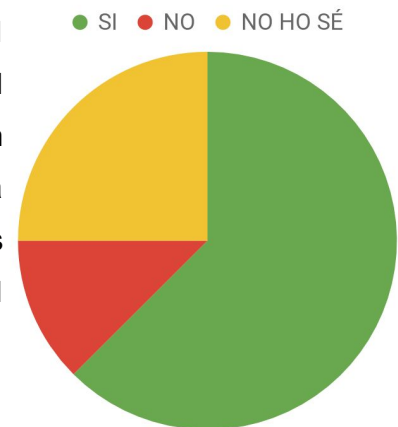
Aquesta pregunta tothom l'ha contestat dient que la definició sí que coincidia amb la seva concepció del terme, a excepció d'una de les educadores, que ha dit que no coincidia però no ha explicat quina és la seva concepció de resiliència.

13. En cas negatiu, quina idea sobre el terme "resiliència" tenies?

L'educadora que ha respost negativament a l'anterior pregunta no ha especificat quina és la seva idea sobre el terme.

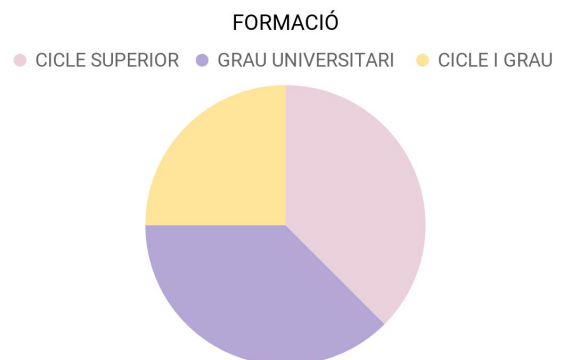
14. Penses que la formació emocional de la mestra i el treball emocional a dins l'aula pot ajudar als infants a ser resilents? Per què?

Més de la meitat de les educadores de l'escola bressol La Casona tenen clar que la seva formació emocional pot ajudar als infants a ser resilents perquè fomenten l'empatia entre iguals. Només una d'elles pensa que la seva formació no afectarà en aquest aspecte i dues d'elles no ho tenen clar, de les quals una creu que el paper de la família és molt important.

15. Quin nivell màxim de formació acadèmica tens? De quin àmbit? (Grau universitari, cicle superior, màster...)

Tres de les educadores tenen un nivell màxim de formació en grau universitari de magisteri, altres tres tenen el cicle superior d'educació infantil i dos tenen el cicle superior i la carrera universitària.

5.2 RESULTATS DEL DIARI DE CAMP

Per comprovar si la formació en educació emocional es pot veure reflectida en el dia a dia d'una aula d'escola bressol, decideixo observar durant una setmana la manera de fer de la mestra que a les enquestes va esmentar que tenia una formació específica en emocions. Les enquestes eren anònimes, però com han estat realitzades a l'escola on he fet les pràctiques, coneixia la formació de la mestra perquè m'ho havia esmentat personalment, així que li vaig demanar permís per observar quin era el seu rol d'avant dels conflictes que poguessin sorgir.

Com a característiques generals d'aquesta educadora, cal esmentar que és una persona emocionalment estable, que acostuma a deixar la "motxilla personal" fora de l'escola, i utilitza la feina per oblidar-se dels seus problemes personals, quan els té, i bolcar-se completament pels infants, donant-los afecte. A l'aula té establerts uns límits clars i els infants són conscients d'allò que poden i no poden fer. Envers les propostes i rutines d'aula és flexible i viu el dia a dia, si un dia no es pot fer el bon dia, no es fa i no hi ha cap mena de problema.

Així doncs, després d'observar l'actuació de la mestra davant de conflictes que presenten els infants entre ells mateixos, o amb altres adults, exposaré els resultats.

La mostra del diari de camp consta de 6 situacions observades al bosquet de l'escola, al dormitori i a l'aula. En els tres espais i les diferents situacions la mestra ha mostrat seguir unes pautes d'actuació bastant similars:

1. En primer lloc observa el que està passant i analitza si ha d'intervenir o no és necessària la seva actuació.
2. Si ho considera necessari, s'apropa i amb veu calmada pregunta a l'infant que ha passat o que li passa. L'infant o infants expliquen el problema que tenen i la mestra els escolta.

3. Després d'escoltar als infants, els intenta fer entrar en raó i explica una solució lògica per tal de resoldre el conflicte.
4. Si l'infant ho accepta, el problema s'acaba aquí.
 - Si l'infant no accepta la proposta, la mestra deixa un espai al nen o nena perquè raoni sol i es tranquil·litzi i normalment al cap d'uns minuts el mateix infant torna a incorporar-se a les dinàmiques de l'escola (jugar amb els companys, dormir, etc.).
 - Si l'infant no torna amb el grup, la mestra es torna a apropar a aquest i intenta parlar una altra vegada perquè finalment vagi a jugar o continuar fent el que estaven fent o li deixa més temps si considera que el nen o nena ho necessita.

Per entendre millor aquests resultats del diari de camp, es recomana consultar l'*annex 2* on hi ha el recull de les situacions observades més significatives i en les quals es pot llegir l'actuació i ajuda de la mestra per tal de resoldre els problemes amb els alumnes. Tot i això, a continuació s'exposa el primer cas observat, en el qual es pot veure la clara seqüència d'actuació de la mestra.

CAS 1	
Espai on es genera el conflicte	Bosquet de l'escola
Nombre d'infants involucrats en el conflicte	1
Causa del conflicte	No queden més motos disponibles i un dels infants en vol una, però estan totes ocupades.
Descripció del conflicte	La nena surt al bosquet, va a la recerca d'una moto i veu que no hi ha cap lliure,

TFG
ÉS IMPORTANT L'EDUCACIÓ EMOCIONAL DE LES MESTRES ?

	s'enfada molt i es posa en un racó del pati durant 5 minuts sola asseguda de braços plegats.
Resolució del conflicte: L'educadora ha intervingut en el conflicte? Com?	<p>L'educadora veu que la nena està enfadada i s'apropa a parlar amb ella. La nena li explica el que passa i l'educadora li diu que ha d'esperar que algun company deixi una moto lliure per poder-la agafar. La nena no es convenç i continua enfadada.</p> <p>L'educadora deixa a la nena estar sola com ella vol durant uns minuts i després torna a on està i la convida a anar amb ella a fer una volta pel bosquet per veure si troben una altra cosa amb la que jugar. La nena accepta i se'n van a caminar, per finalment quedar-se jugant a la muntanyeta fent la croqueta.</p>

Val a dir també, que la realització del diari de camp m'ha permès fer observacions sobre el caràcter dels infants d'aquesta aula. En general es tracta d'un grup de nens i nenes moguts, amb molta necessitat motora, que ja és normal a aquestes edats (2 anys). A l'aula normalment hi ha un clima tranquil, ja que tenen establertes normes i límits clars que acostumen a respectar, tot i això de vegades es generen alguns conflictes entre infants que són resolts en el mateix moment. La majoria de vegades la mestra intervé en els conflictes i ajuda a resoldre'ls, però de vegades són els mateixos infants qui gestionen el problema i el saben solucionar sols. Pel que fa al caràcter d'aquests nens, d'estacar que estem parlant de persones extravertides, obertes, socials i molt curioses per la descoberta del món que els envolta. No tenen por a mostrar les seves emocions, tot i que de vegades no les saben

verbalitzar, les mostren mitjançant la comunicació no verbal i saben reconèixer algunes emocions dels altres, empatitzant amb els companys i companyes. Acostumen a avisar a la mestra si veuen que algú està plorant perquè saben que li passa alguna cosa i que pot necessitar ajuda. Val a dir també, que mostren una gran autonomia per realitzar les accions del dia a dia com ara cordar-se les jaquetes, beure aigua sols, rentar-se les mans... I memoritzen amb facilitat allò que els hi crea interès i motivació per aprendre.

6. ANÀLISI I DISCUSSIÓ

A continuació s'analitzen els resultats d'aquest estudi de manera profunda. Per fer-ho s'han relacionat els resultats de les enquestes amb les observacions del diari de camp, tot tenint en compte les limitacions de l'estudi en tractar-se d'una mostra local (una escola bressol); així com les fortaleeses, les quals són que és el primer estudi relacionat amb el tipus de formació de les docents d'aquesta Escola Bressol Municipal de Terrassa, no em consta que s'hagués fet cap estudi sobre la formació emocional de les mestres del centre ni de cap altre dels centres d'educació infantil del municipi, fins al moment.

Pel que fa al perfil general de les docents de La Casona, podem destacar que totes són dones i que tenen una molt bona relació entre elles, el que fa que l'escola bressol tingui un equip docent cohesionat i on la comunicació entre educadores sobre possibles millores, debats de metodologies a seguir, problemàtiques amb les famílies, etc. es comunica sense por a les reunions que es realitzen i s'intercanvien opinions i suggeriments de millores les unes a les altres.

Les enquestes realitzades a les educadores i el seguit d'observacions efectuades a l'aula estudiada han permès donar resposta a les hipòtesis plantejades inicialment en aquest estudi de cas.

La primera hipòtesi plantejada en aquest treball afirma que les mestres d'educació infantil li donen poca importància a l'educació i formació emocional. Amb l'estudi realitzat es pot verificar aquest fet, ja que la majoria de les educadores de l'escola no tenen una formació específica sobre educació emocional, la qual cosa verifica que no li han donat prou importància a aquesta per a formar-se en la temàtica específica, sinó que s'han trobat

satisfetes amb les pinzellades que al cicle superior i al grau universitari es donen sobre aquest àmbit de l'educació. En canvi, l'única educadora de l'escola que sí que ha realitzat un curs d'educació emocional a Som Docents, fora del cicle o grau, disposa d'estratègies específiques per tractar les emocions amb els infants, ja sigui verbalitzant i posant nom a totes les emocions que es viuen a l'aula, així com empatitzant amb els seus alumnes i intentant comprendre com es senten en cada moment.

La formació en educació emocional és indispensable en les educadores per tal que aquestes després puguin transmetre i posar a la pràctica els seus coneixements amb els infants a l'escola. Si una mestra no té formació emocional, no tindrà tants recursos per posar en pràctica estratègies per tal que els seus alumnes puguin arribar a ser conscients i reconèixer les seves pròpies emocions i empatitzar amb la resta de persones sent capaçes de reconèixer o identificar els sentiments dels altres, i, posteriorment, poder arribar a ser resilients. Com deien Carpena i Darder (2016), la formació dels docents beneficia el seu creixement personal, però també afavoreix a la formació i benestar dels seus alumnes.

La segona hipòtesi plantejada inicialment exposava la idea que les mestres que no han assistit a cap curs ni formació d'educació emocional és perquè no li donen importància. Aquesta no es pot donar com a vàlida, ja que el 100% de les mestres que van respondre l'enquesta afirmaven que era important aquest tipus de formació, tot i que elles mateixes no estaven molt formades en la temàtica. Així doncs, podem observar que les educadores de La Casona són conscient del fet que l'educació emocional és important per elles mateixes i per poder fomentar un bon ambient dins l'aula amb els infants, però la majoria d'elles no s'han format en profunditat al respecte. Cal valorar que el fet de considerar les emocions un aspecte important, ja és un gran pas que pot fer que tot i no tenir formació específica en aquest àmbit es tingui present a l'aula i s'intenti fomentar el seu treball a les aules amb els alumnes.

Tenir una formació en aspectes emocionals pot ajudar a l'hora d'implantar estratègies per resoldre problemes del dia a dia amb el grup o empatitzar més profundament amb els infants, però no vol dir que mestres sense formació no ho puguin fer, ja que a les enquestes es preguntava la manera de gestionar problemàtiques importants que puguin afectar a un infant, com ara ho seria la separació dels pares, i la majoria de mestres que no tenien

formació, ja deien que estarien pendents del comportament de l'infant i que serien comprensives amb les seves actuacions. També eren conscients que necessitarien un treball conjunt amb la família per tal de fer superar el moment de la manera més neutral possible per a l'infant. Aquestes respostes sobre les actuacions que durien a terme serien molt beneficiàries per als nens i nenes afectats i de manera indirecta s'estaria treballant per fer del petit, una persona resilient amb la superació d'aquest problema. Val la pena destacar que tot i no tenir molta formació emocional, les educadores de La Casona tenen molts anys d'experiència laboral (la majoria porten treballant com a mestres fa 10 anys o més) la qual cosa fa que el treball diari i el fet d'haver-se trobat en aquest tipus situacions anteriorment també ha comportat un aprenentatge basat en les experiències viscudes.

Les reflexions anteriorment plantejades també les podem relacionar completament amb la tercera hipòtesis, la qual deia que hi ha mestres que assisteixen a cursos de formació en emocions per obligació, i no estan conscienciades sobre la seva importància. Aquesta hipòtesi la podem desmentir gràcies a les respostes de les enquestes, així com de les observacions realitzades a l'escola. A les enquestes, en la resposta de la pregunta sobre si havien fet la formació de manera voluntària, totes van dir que sí que ho havien fet voluntàriament, excepte una. Tot i no quedar recollit, moltes de les educadores van explicar de manera personal que al grau universitari l'assignatura d'emocions la tenien com a optativa i l'havien triat voluntàriament, perquè la consideraven important.

Per altra banda, l'única mestra que va contestar que no havia fet la formació emocional de manera voluntària ho va dir perquè la seva assignatura que estava relacionada amb la gestió de les emocions no era optativa, sinó que era obligatòria, però que la troba important de cursar. Així doncs, cal valorar que tot i que algunes de les docents de l'escola no tenen formació emocional, en valoren la seva importància i tenen present que són l'exemple i el model a seguir de molts nens i nenes dins els centres educatius, com bé s'esmentava al marc teòric. En el present estudi de cas no s'ha trobat a cap educadora que pensi que el treball i tractament de les emocions no sigui important.

A la quarta hipòtesis d'aquest treball es considera que les mestres realment interessades i conscienciades sobre educació emocional tenen més habilitats per ajudar als infants a

afrontar situacions negatives de la vida, afavorint així la resiliència. Cyrulnik (2003) diu: «Els educadors que creuen en la resiliència tenen un efecte de resiliència superior al dels educadors que no creuen en ella» (p.101). Un cop realitzat l'estudi, es pot dir que no només les mestres amb formació específica són les que estan conscienciades sobre els valors que ens ofereix el treball de les emocions, sinó que també aquelles que no hagin realitzat aquests cursos, poden estar interessades i conscienciades sobre la temàtica tractada. Això s'ha pogut detectar sobretot a les observacions, ja que tot i estar centrades en un grup concret, després de fer l'estada a l'escola, aquesta es pot considerar com a un entorn socioeducatiu on es treballen les competències socials dels infants de manera potent. Com deien Forés i Grané (2002) construir entorns educatius que fomentin la resiliència ha d'estar sustentat per la confiança, l'optimisme i l'esperança, la qual cosa s'ha pogut observar a La Casona, on totes les mestres creuen en la potencialitat dels seus alumnes i es preocupen i vetllen pel seu benestar dins l'escola.

Hi ha estudis que demostren que l'educació emocional ajuda en el desenvolupament integral i global de les persones (Steiner i Perry, 1997, citat per Vivas, 2003), i per fer-ho cal desenvolupar tres capacitats bàsiques les quals són:

- Comprendre les emocions
- Expressar les emocions de manera productiva
- Escoltar als altres i sentir empatia

Amb les observacions de les situacions conflictives analitzades, he pogut veure que en el cas de l'aula estudiada, aquestes tres capacitats es treballen durant la resolució de conflictes, ja que com ja s'ha esmentat a l'apartat de resultats, l'educadora mostra un patró en el qual observa als alumnes, els escolta i empatitza amb ells sabent com es senten pel conflicte que estan patint, els hi ofereix la seva ajuda i respecta les seves decisions, sempre que aquestes no afectin a ningú més i els hi dóna tot el temps que necessiten per relaxar-se i donar per resolt el conflicte.

Quan es tracta d'emocions, s'ha de predicar amb la paraula, és per això que la formació de les mestres, així com els coneixements que es van adquirint al llarg dels anys amb la pràctica, són clau a l'hora de transmetre aprenentatges i acompanyar als infants en la resolució de problemes i reptes que es plantegen durant el dia a dia. La resiliència s'ha de

treballar, no s'aconsegueix d'un dia per l'altre, i el fet de saber identificar les pròpies emocions és només el primer pas per arribar a ser resilients.

És important ensenyar als infants a acceptar la frustració, saber-la reconèixer i reconduir-la per adquirir nous aprenentatges. «Si no els entrenem amb les petites frustracions, quan tinguin una pèrdua important s'enfonsaran» (Rodríguez, citat per Vallejo, 2014). En els estudis de Rodríguez, s'afirma que si un infant sap reconèixer el que li passa, també ha de ser capaç de trobar una solució. Aquest aspecte es pot relacionar amb les observacions del diari de camp, a les quals s'observa que els infants de 2 anys ja són capaços d'explicar el que els hi passa, i que trobar una solució cada vegada se'ls hi fa més fàcil, tot i que encara els hi costa una mica perquè estan en procés d'aprendre a gestionar les seves emocions, les quals viuen a nivells molt intensos en aquestes edats. Cal que els infants siguin capaços de gestionar les emocions i controlar els seus pensaments a la vegada per tal de trobar solucions factibles als problemes.

Vivim en una societat molt protectora, on molts infants a casa no escolten la paraula "no" perquè els pares volen evitar conflictes. Però això no els hi fa cap bé als nens i nenes, el que provoca és que no s'hagin d'enfrontar a la frustració en petita escala, i després quan es presenta una frustració major, com és la pèrdua d'un familiar, arriben els problemes, perquè l'infant no sap com gestionar els seus sentiments i els pares tampoc. És per això que des de l'escola cal potenciar l'educació emocional, i no només amb els infants, sinó que també cal fer partícipes a les famílies per tal que l'entorn dels nens i nenes siguin entorns plens d'oportunitats i amb adults conscients de la importància del treball emocional i el foment de l'autoestima envers els infants: «Fomentar l'autoestima és fomentar les pròpies capacitats d'afrontar la vida» (2006, Carpena, p.36)

Per a Cyrulnik (2002) «La figura del vincle afectiu -pare, mare, o persona que s'ocupi amb regularitat de l'infant-, a més de tenir una funció de protecció, permet la posada en marxa d'un estil de desenvolupament emocional i indueix a una predilecció d'aprenentatges» (p. 68). Amb això el que vol dir l'autor és que tan aviat com l'infant se senti segur, començarà a explorar el seu entorn i a adquirir aprenentatges, però perquè aquesta seguretat sigui possible, cal que el nen o nena hagi establert un vincle afectiu amb la persona que el cuida.

Fer preguntes als infants com ara "Com et sents", "Què et fa sentir així", "Com et vols sentir?" són estimulants perquè el nen o nena es senti segur i expressi les seves emocions i, al llarg del temps, es pugui formular ell o ella mateixa aquestes preguntes per tal d'autoregular-se emocionalment (Vallejo, 2014).

Si es recupera la pregunta inicial d'aquest estudi, la qual qüestionava si és important la formació emocional de les mestres, podem extreure una clara resposta. La formació de les educadores és molt important perquè a partir dels coneixements que tinguin les docents, actuaran d'una manera o una altra amb els infants de les aules. Els nens i nenes necessiten tenir un bon referent per tal de fomentar que ells mateixos puguin desenvolupar un coneixement profund de les emocions, així com la capacitat d'empatitzar amb els altres companys i companyes de classe, «Els educadors tenen bastant més poder del que creuen, però no tenen el poder que creuen tenir» (2003, Cyrulnik, p.104). És clar també, que com ja s'ha esmentat anteriorment, l'experiència educativa de l'educadora també hi tindrà un paper clau, però els fonaments sempre estaran en la formació rebuda, de manera que coneixent les diverses estratègies que es poden aplicar, l'educadora treballarà seguint un model, o farà modificacions d'aquests per poder tractar-lo fent-lo seu i sempre pensant en el benestar del grup aula.

7. CONCLUSIONS

Després de la realització d'aquesta investigació, les meves idees envers la formació emocional de les educadores ha canviat bastant. En el present treball s'han passat enquestes que demostren que educadores en actiu no tenen formació en educació emocional tot i ser conscients de la importància d'aquesta. Algunes de les educadores poden aplicar estratègies d'actuació amb els infants per treballar les emocions gràcies als aprenentatges viscuts durant la seva experiència com a mestres, però d'altres mostren una falta de recursos per treballar les emocions amb els infants. Aquelles educadores que han realitzat, en aquest cas, el curs de formació emocional a *Som Docents*, demostren que a dins les seves aules la relació entre alumnes és empàtica, es respecten els uns als altres i la mestra és una clara referent dels infants, ja que verbalitza el nom de les emocions,

convida als infants a expressar com es senten, els escolta i els comprèn; i tot, dins un clima d'afecte, estima i respecte envers els nens i nenes.

Aquest treball és significatiu perquè és el primer estudi realitzat al Municipi de Terrassa envers la formació emocional d'educadores del primer cicle d'educació infantil. A més, la realització de l'estudi, ha derivat a què les docents del centre s'interessin més en el tema de les emocions i el tinguin més present amb els infants, fent que aquest sigui un tema que inclús s'ha portat a debat dins de les reunions de claustre i s'han realitzat xerrades pedagògiques destinades als pares dels alumnes de l'escola. En aquestes xerrades es parlava de la importància del tractament de les emocions a les primeres edats i de com gestionar la intensitat amb què les viuen els infants.

Cal mencionar també, que en fer l'estudi a l'escola on també he fet les pràctiques, m'ha permès conèixer a fons el funcionament de l'escola, així com el tarannà de les educadores que hi treballen. També m'ha donat la possibilitat d'observar com se senten els infants al centre, com se'ls tracta en general i la satisfacció que senten en arribar a La Casona, la qual cosa diu molt de l'escola. Els infants arriben feliços, es senten acollits, estimats i respectats, i això genera un clima de benestar general entre els alumnes i les educadores, les quals tenen una mirada positiva i esperançadora envers els nens i nenes, ja que els veuen com a persones capaces i amb potencial.

L'objectiu general d'aquest estudi era el d'investigar el grau de formació emocional que tenen les docents d'un centre educatiu. Aquest objectiu s'ha pogut assolir satisfactòriament, ja que les enquestes i observacions realitzades m'han permès descobrir que la majoria d'educadores de La Casona no tenen formació específica en emocions, tot i afirmar-ne la importància.

Pel que fa als objectius específics, es pot dir que aquests també s'han pogut assolir. El primer objectiu específic plantejat en aquesta investigació era donar resposta a les hipòtesis proposades inicialment, adonant-me de si realment hi ha consciència envers la importància de l'educació emocional o no. Com s'ha pogut observar amb els resultats i discussions del

treball, he pogut donar resposta a totes les hipòtesis i verificar aquelles que eren certes i desmentir les que no anaven ben encaminades.

Referent al segon objectiu específic formulat inicialment en el treball, consistia a observar si mestres en actiu són capaces d'ajudar als infants a ser resilients gràcies a la formació emocional, o si per contra no ho són o ho són sense haver rebut educació emocional. Aquest objectiu també l'he pogut complir, i he descobert que no només entra en joc la formació de les educadores, sinó que també conta la seva experiència. Les docents en actiu mostren l'habilitat de treballar la resolució de conflictes de manera efectiva, fent que els infants s'enfrontin a petites frustracions. Això farà que quan tinguin un gran problema al qual li hagin de plantar cara, aquests nens i nenes tindran l'avantatge d'haver-se enfrontat i resolt altres problemes anteriorment per si sols, tot i ser de diferents magnituds. Cal destacar que aquelles que tenen una formació en educació emocional ho fan de manera conscient i intenten treure el màxim profit d'aquests aprenentatges, però les que no tenen formació però sí experiència, també són capaces de treballar la intel·ligència emocional amb els seus infants, tot i que no en un grau tan profund com les que tenen formació. Sigui com sigui, treballar les emocions de la millor manera possible és important i beneficiós per als infants, ja que hi ha estudis que demostren que la intel·ligència emocional és una habilitat que es pot treballar i fomenta una major satisfacció amb la vida i millor benestar personal, independentment de les circumstàncies que ens envoltin. (Ribot, Velar i Vinyals, 2014)

Si ens parem a analitzar les dificultats trobades en aquest estudi, es podria destacar que la idea inicial era comparar el tipus de formació de les educadores de dos centres educatius de primer cicle d'infantil, però en realitzar les enquestes al primer centre es va valorar que seria més interessant observar com actuava aquella educadora amb una bona formació. La proposta de comparar l'educació emocional de les educadores de diferents centres es podria realitzar si es disposes d'una temporalització més extensa per realitzar l'estudi, però no ha estat possible, amb la qual cosa aquesta opció seria una possible millora o continuació de l'actual investigació realitzada. De fet penso que seria molt interessant realitzar aquesta continuïtat del projecte i poder arribar fins i tot a extreure dades a escala municipal passant enquestes a totes les escoles bressol municipals de Terrassa. Si això es dugués a terme, podria beneficiar l'educació de molts infants, així com el desenvolupament de la seva intel·ligència emocional, ja que l'ajuntament de Terrassa podria considerar si

realment disposa d'educadores competents en l'àmbit emocional o necessiten més formació en aquest aspecte.

No puc finalitzar aquest treball sense afirmar, que gràcies a aquest estudi m'he pogut adonar de la poca formació oficial que tenen les educadores en actiu en vers l'educació emocional, tot i ser un tema que entraria dins de l'àrea curricular de descoberta d'un mateix, tenint doncs, una gran importància en el desenvolupament de l'infant.

Finalment, s'ha de considerar que la investigació realitzada és un estudi de cas, per lo tant els resultats no són plenament extrapolables i es necessitaran més investigacions per tal de corroborar-los, per això es motiva a continuar la investigació amb la proposta de continuïtat esmentada.

AGRAÏMENTS

S'expressa el sincer agraïment a les educadores de l'EBM La Casona de Terrassa, en especial a Ester Tapias, per la seva col·laboració i ajuda. Sense elles no s'hauria pogut realitzar l'estudi de cas. També al Prof. Dr. Francis García Collado per les seves aportacions i guies durant la realització del treball.

8. REFERÈNCIES BIBLIOGRÀFIQUES

La bibliografia consultada per a la realització d'aquest treball ha estat la següent:

Bisquerra, R. (2002). *Educación emocional y bienestar*. Barcelona: CISSPRAXIS.

Bisquerra, R. (2009). *Psicopedagogia de las emociones*. Madrid: Síntesis.

Bisquerra, R. (2011). *Educación emocional. Propuestas para educadores y familias*. Bilbao: Desclée.

Carpena, A. (2006). *Educació socioemocional a primària*. Vic: Eumo Editorial.

Carpena, A. i Darder, P. (2016). Educació emocional i salut i benestar del professorat. *Guix*, 323, 26-30. Consultat 27 de novembre de 2018, des de <https://docplayer.es/89898420-Educacio-emocional-i-salut-i-benestar-del-professorat.html>

Cyrulnik, B. (2002). *Los patitos feos. La resiliencia: una infancia infeliz no determina la vida*. Barcelona: Editorial Gedisa.

Cyrulnik, B. (2003). *El murmullo de los fantasmas. Volver a la vida después de un trauma*. Barcelona: Editorial Gedisa.

Cyrulnik, B. (2011). *Morirse de vergüenza. El miedo a la mirada del otro*. Barcelona: Editorial Gedisa.

Cyrulnik, B. i Anaut, M. (coords.) (2016). *¿Por qué la resiliencia? Lo que nos permite reanudar la vida*. Barcelona: Editorial Gedisa.

Day C., Gu Q. (2015). Bienestar y emociones. Importancia del cuidado. Dins *Educadores resilientes, escuelas resilientes. Construir y sostener la calidad educativa en tiempos difíciles* (p.59-83). Madrid: Narcea, S.A. Ediciones.

Dios Uriarte, J. (2006). Construir la resiliencia en la escuela. *Revista de Psicodidáctica*, 11 (1), 7-24.

- Ferri, G. (2017). Les emocions s'ensenyen o es viuen? *In-fàn-cia*, 217, 25-33. Consultat 27 de novembre de 2018, des de <http://www.blogrosasensat.org/2017/08/les-emocions-sensenyen-o-es-viuen.html>
- Forés, A. i Grané, J. (2008). *La resiliencia, crecer desde la adversidad*. Barcelona, España: Plataforma.
- González, N.I., Valdez, J.L., Van Barneveld, H.O. i González, S. (2009). Resiliencia y salud en niños y adolescentes. *CIENCIA ergo-sum, Revista Científica Multidisciplinaria de Prospectiva*, 16 (3), 247-253. Consultat 15 d' octubre de 2018, des de <http://www.redalyc.org/articulo.oa?id=10412057004>
- Henderson, N. i Milstein, M. (2003). *Resiliencia en la escuela*. Buenos Aires, Argentina: Paidós.
- Laorden, C. (2005). Educar emociones: un instrumento para trabajar el <<sentimiento de culpa>>. *Pulso*, 28, 125-138. Consultat 6 de novembre de 2018, des de <http://dialnet.unirioja.es/servlet/articulo?codigo=1370920>
- Mateu, R; Flores, R; García-Renedo, M y Gil, J.M (2013). *La resiliencia y el duelo en contextos educativos*. Castellón de la Plana: Universitat Jaume I.
- Noriega, G., Angulo, B. i Angulo, G. (2015). La resiliencia en la educación, la escuela y la vida. *Perspectivas Docentes*, 58, 42-48. Consultat 15 de novembre de 2018, des de <http://revistas.ujat.mx/index.php/perspectivas/article/view/1199/9744>
- Puigardeu, O. (2017). Educar en la competencia emocional. *In-fàn-cia*, 215, 7-11. Consultat 27 de novembre de 2018, des de <http://www.blogrosasensat.org/2017/04/educar-en-la-competencia-emocional.html>
- Ribot, A. Velar, K. i Vinyals, A. (2014, juny 16). L'educació de les emocions. *Diari ARA*. Consultat 7 d'abril de 2019, des de: https://criatures.ara.cat/blogs/emocional-ment/Leducacio-emocions_6_1157944197.html
-

Santandreu, R. (2009). *Escuela de felicidad. Conversaciones con: Cyrulnik, Nardone, Honoré, Punset, Weil, Castillo, Naranjo, Marina, Marinoff i Sanllorente*. Barcelona: RBA Libros, S.A.

Vallejo, O. (2014, agost 16). Resiliència: Créixer amb l'adversitat. *Diari ARA*. p.10-11.

Vivas, M. (2003). *L'educació emocional: conceptes fonamentals*. Consultat 6 de desembre de 2018, des de: <http://www.redalyc.org/pdf/410/41040202.pdf>

Zabalza, M. A. (2009). *Calidad en la educación infantil*. Madrid: Narcea.

ANNEXES

1. ANNEX 1: ENQUESTA MODEL

A continuació és mostra l'enquesta creada especialment per dur a terme aquest estudi.

La importància de l'educació emocional

Per tal de poder desenvolupar un estudi, que formarà part d'un treball de final de grau en educació infantil, es demana la vostra participació en la resposta de la següent enquesta. Aquest document consta de preguntes creades específicament per aquesta recerca amb l'objectiu d'investigar la importància de l'educació emocional en mestres d'infantil, i analitzar com aquesta pot influir o no a l'aula.

La participació és anònima i el tractament de les dades serà confidencial i estadístic. Es prega que no us deixeu cap pregunta en blanc i responeu amb sinceritat.

Moltes gràcies per la vostra col·laboració.

Edat: _____

Gènere: _____

De què estàs treballant actualment? _____

Has fet alguna assignatura, curs o formació en educació emocional? Pots especificar quin? _____

En cas afirmatiu a la pregunta anterior, has realitzat la formació o curs de manera voluntària?

☐ Si

☐ No

TFG
ÉS IMPORTANT L'EDUCACIÓ EMOCIONAL DE LES MESTRES ?

Creus que és important formar-se en educació emocional?

- ☐ Sí
- ☐ No

Penses que una mestra amb coneixement sobre les emocions, així com d'estratègies per afrontar-les, pot afavorir el benestar dels infants a l'aula?

- ☐ Sí
- ☐ No

T'has trobat alguna vegada amb un infant que hagués de superar alguna situació familiar complicada com ara la separació dels pares? Com ho has gestionat?

Consideres que ets capaç de gestionar hàbilment les teves pròpies emocions? Per què?

En una escala del 0 al 10 (on 0 és gens i 10 molt), quant d'empàtica et consideres?

En una escala del 0 al 10 quant creus que potencies el vocabulari emocional a dins l'aula amb els infants? Com ho fas?

TFG
ÉS IMPORTANT L'EDUCACIÓ EMOCIONAL DE LES MESTRES ?

Una de les definicions de resiliència diu: «És la capacitat de l'ésser humà per fer front a les adversitats de la vida, superar-les i ser transformat positivament per elles». Coincideix amb la idea que tenies de resiliència?

- ☐ Sí
- ☐ No

En cas negatiu, quina idea sobre el terme "resiliència" tenies?

Penses que la formació emocional de la mestra i el treball emocional a dins l'aula pot ajudar als infants a ser resilients? Per què?

- ☐ Sí
- ☐ No
- ☐ No ho sé
- ☐ Altres: _____

Quin nivell màxim de formació acadèmica tens? De quin àmbit? (Grau universitari, cicle superior, màster...)

MOLTES GRÀCIES PER LA VOSTRA PARTICIPACIÓ!

1.1 RESPOSTES DE LES ENQUESTES

A continuació es mostren els resultats obtinguts amb les enquestes, les quals es van realitzar amb el programa de formularis de google i per això tenen aquest format web.

1. Edats

60, 36, 32, 45, 35, 38, 37, 40

2. Gènere

Femení

3. De què estàs treballant actualment?

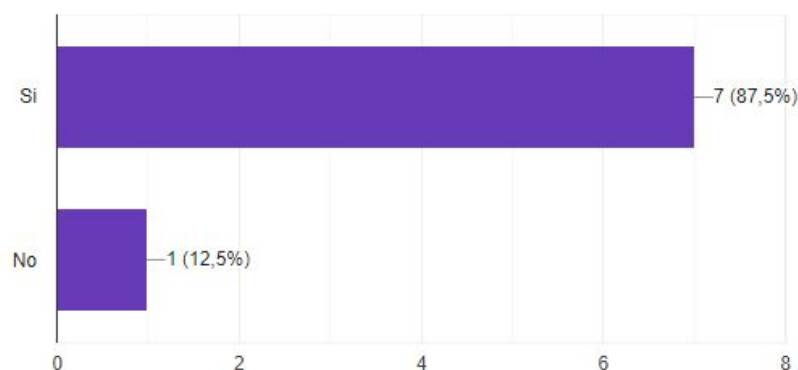
7 respostes: Educadora infantil

1 resposta: Directora escola bressol

4. Has fet alguna assignatura, curs o formació en educació emocional? Pots especificar quin?

- Si
- A la universitat hem donat pinzellades d'educació emocional
- Si un curs d'educació emocional a Som docents.
- A la universitat hem donat pinzellades D'educació emocional pero no una assignatura sencera.
- Si,educació emocional amb famílies i infants (cicle)
- Sí, psicologia sistèmica (cicle)
- Si, educació sistèmica (cicle)

5. En cas afirmatiu a la pregunta anterior, has realitzat la formació o curs de manera voluntària?

6. Creus que és important formar-se en educació emocional?

8 respostes: Sí.

7. Penses que una mestra amb coneixement sobre les emocions, així com d'estratègies per afrontar-les, pot afavorir el benestar dels infants a l'aula?

8 respostes: Sí.

8. T'has trobat alguna vegada amb un infant que hagués de superar alguna situació familiar complicada com ara la separació dels pares? Com ho has gestionat?

- No
- Parlant amb la família
- Si. Sempre amb molta comunicació i empatia.
- Si, parlant i acompanyant a la família sobre la situació i posant en pràctica estratègies i eines conjuntament sempre mirant per l'infant
- Sent el més empàtica possible. Intentar entendre la situació. Mai opinar. Acompanyar l'infant.
- si, amb molta empatia i col.laboració amb la família

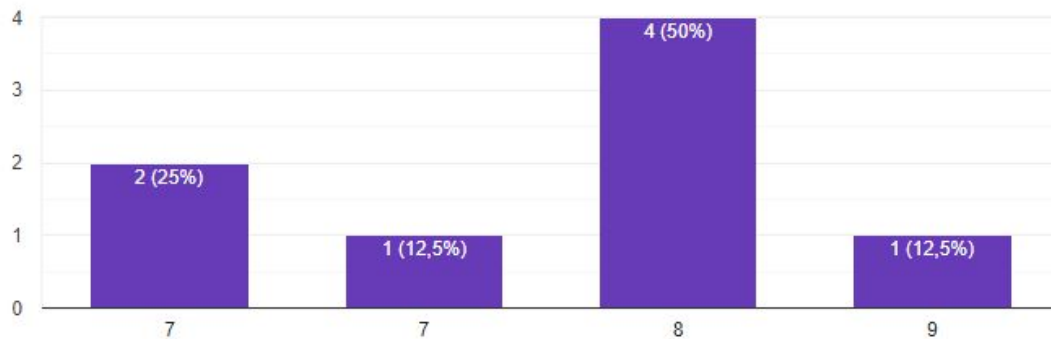
9. Consideres que ets capaç de gestionar hàbilment les teves pròpies emocions? Per què?

- De vegades, depèn de la situació.
- Sí, perquè considero que s'han de controlar les emocions per no perjudicar-te a tu mateixa i els del teu voltant.
- Crec que sé gestionar bastant bé les meves emocions, tot i que sempre has de treballar molt per aconseguir gestionar bé al 100%. Encara queda molt camí per saber gestionar-les totes bé i hàbilment.
- Penso que sí, perquè formant-te en aquest sentit et coneixes millor i aprens a gestionar les teves emocions.
- Segons la situació.
- Sí, perquè al treballar de cara al públic (famílies) has de deixar la teva "motxilla" a casa i estar contenta i feliç per estar amb els infants.

TFG
ÉS IMPORTANT L'EDUCACIÓ EMOCIONAL DE LES MESTRES ?

- No
- Si, donat que a vegades no tens un bon dia però has de saber gestionar-ho per poder estar amb els infants

10. En una escala del 0 al 10 (on 0 és gens i 10 molt), quant d'empàtica et consideres?

11. En una escala del 0 al 10 quant creus que potencies el vocabulari emocional a dins l'aula amb els infants? Com ho fas?

- 7
- Si sempre amb actitud positiva, paraules concretes i suaument. A l'altura de l'infant.
- Sempre hi poso nom a les emocions, estàs trist, estic enfadat, estic contenta...
- 8, verbalitzant com se sent, que poden sentir la resta i com em sento jo en diferents moments del dia a dia a l'aula.
- 7, a través de contes inclòs de vegades inventats.
- 8
- 8, intentant verbalitzar lo positiu i lo negatiu, donant-lis eines i exemples per fer lo mateix.

12. Una de les definicions de resiliència diu: «És la capacitat de l'ésser humà per fer front a les adversitats de la vida, superar-les i ser transformat positivament per elles». Coincideix amb la idea que tenies de resiliència?

7 respostes: Sí.

1 resposta: No.

13. Penses que la formació emocional de la mestra i el treball emocional a dins l'aula pot ajudar als infants a ser resilients? Per què?

14. Quin nivell màxim de formació acadèmica tens? De quin àmbit? (Grau universitari, cicle superior, màster...)

- Cicle superior
- Grau de magisteri infantil
- Cicle superior i Grau universitari.
- Grau superior
- Grau i cicle
- Grau universitari en Educació infantil
- Cicle superior

2. ANNEX 2: DIARI DE CAMP MODEL

Per dur a terme el diari de camp mitjançant les observacions em vaig crear una plantilla d'observació mitjançant la qual he pogut recollir els següents casos per analitzar:

CAS 1	
Espai on es genera el conflicte	Bosquet de l'escola
Nombre d'infants involucrats en el conflicte	1
Causa del conflicte	No queden més motos disponibles i un dels infants en vol una, però estan totes ocupades.
Descripció del conflicte	La nena surt al bosquet, va a la recerca d'una moto i veu que no hi ha cap lliure, s'enfada molt i es posa en un racó del pati durant 5 minuts sola asseguda de braços plegats.
Resolució del conflicte: L'educadora ha intervingut en el conflicte? Com?	L'educadora veu que la nena està enfadada i s'apropa a parlar amb ella. La nena li explica el que passa i l'educadora li diu que ha d'esperar que algun company deixi una moto lliure per poder-la agafar. La nena no es convenç i continua enfadada. L'educadora deixa a la nena estar sola com ella vol durant uns minuts i després torna a on està i la convida a anar amb ella a fer una volta pel bosquet per veure si troben una altra cosa amb la que jugar. La nena accepta i se'n van a caminar, per finalment

TFG
ÉS IMPORTANT L'EDUCACIÓ EMOCIONAL DE LES MESTRES ?

	quedar-se jugant a la muntanyeta fent la croqueta.
--	--

CAS 2	
Espai on es genera el conflicte	Aula de l'escola bressol
Nombre d'infants involucrats en el conflicte	1
Causa del conflicte	Una nena té caca, està en procés del control d'esfínters però a casa li posen el bolquer per fer caca, a l'escola no porta bolquer per res.
Descripció del conflicte	La nena es mostra incomoda i sabem que té ganes de fer caca perquè així ho ha manifestat, tot i això es nega a seure al vàter ni a la gibrella. Acaba fent-se caca a les calces, i se li escapa el pipí de tant fer força per fer-se la caca a sobre sí o sí.
Resolució del conflicte: L'educadora ha intervingut en el conflicte? Com?	La convida a anar al vàter, la nena no ho accepta i només es queda al lavabo fent força dreta per fer-se la caca a sobre. La mestra ho veu i l'avisava que si es fa la caca a sobre, ho haurà de netejar tot ella. Al final la nena es fa la caca a les calces i la mestra li fa baixar-se les calces al costat del vàter i tirar la caca al WC, la nena es canvia tota la roba perquè està bruta de caca i pipi plorant, però de ràbia per

TFG
ÉS IMPORTANT L'EDUCACIÓ EMOCIONAL DE LES MESTRES ?

	<p>haver de netejar-se ella. La mestra li diu que no li faci ràbia, que si fes la caca al vàter això no passaria.</p> <p>Des d'aquest dia la nena no s'ha tornat a fer caca a sobre i quan va a fer caca al vàter la mestra la felicita i li fa un dibuix a la mà com a incentiu per continuar fent-ho.</p>
--	---

CAS 3	
Espai on es genera el conflicte	Aula de l'escola
Nombre d'infants involucrats en el conflicte	1
Causa del conflicte	La mestra li ha posat sense adonar-se un jersei que no era seu a un infant i aquest ja no se'l vol treure.
Descripció del conflicte	La mestra li posa una dessuadora a un infant, l'infant està molt content. Al cap de 5 minuts la mestra se n'adona que s'ha confós amb el jersei d'un altre nen i li diu que li traurà per tornar-li a l'altre nen. L'infant es posa a plorar i no se'l vol treure de cap manera, diu que ara és seu.
Resolució del conflicte: L'educadora ha intervingut en el conflicte? Com?	La mestra li explica que ha estat un error i que li deixarà una estona posat però que després l'ha de tornar, al cap de 5 minuts li demana la dessuadora i el mateix infant li

TFG
ÉS IMPORTANT L'EDUCACIÓ EMOCIONAL DE LES MESTRES ?

	ajuda a treure-se-la per penjar-la al penjador del company.
--	---

CAS 4	
Espai on es genera el conflicte	Aula de l'escola
Nombre d'infants involucrats en el conflicte	1 infant i una mare
Causa del conflicte	Un infant ha portat un titella de dinosaure a l'escola. Se'l posa a la mà però comença a plorar perquè se'l vol posar més endins i ja no li cap la mà.
Descripció del conflicte	El nen agafa una rabieta, la mare li explica a mestra que ha passat mala nit i no ha descansat bé. El nen continua plorant i la mare li diu que la mà no es pot ficar més endins, que només arriba fins on l'ha té ja ficada. El nen continua plorant i cridant sense escoltar a la mare, i aquesta li diu que si no deixa de plorar i es calma, s'endurà la titella a casa. El nen continua plorant i comença a cridar més, la mare s'enfada, li treu la titella i se l'emporta.
Resolució del conflicte: L'educadora ha intervingut en el conflicte? Com?	Quan la mare marxa de l'escola, el nen es queda plorant desconsolat. La mestra l'agafa i el porta al lavabo per parlar amb ell amb calma sense estar davant dels altres nens i nenes. Li diu que entén que estigui

TFG
ÉS IMPORTANT L'EDUCACIÓ EMOCIONAL DE LES MESTRES ?

	<p>cansat i que sap que ha passat mala nit, però que la rebequeria que estava fent no estava bé, perquè ell ja ho veia que la mà no s'hi podia ficar més endins de la titella. La mestra el convida a tornar a classe i jugar amb els altres nens i nenes o a quedar-se al lavabo fins que estigui més relaxat. Ell decideix quedar-se al lavabo, i al cap d'una estona, quan ja ha deixat de plorar torna cap a la classe i es posa a jugar a cotxes amb una companya.</p>
--	---

CAS 5	
Nombre d'infants involucrats en el conflicte	3
Causa del conflicte	Dos infants s'estan tirant a sobre d'un tercer i no paren fins que la mestra els separa.
Descripció del conflicte	Dos infants comencen a tirar-se a sobre d'un nen que està estirat a terra, i aquest últim es queixa i els hi diu que parin. Els dos nens no paren i continuen tirant-se a sobre de l'altre i aquest comença a plorar, mentre ells riuen.
Resolució del conflicte: L'educadora ha intervingut en el conflicte? Com?	La mestra s'apropa al lloc del conflicte i els hi demana als dos nens que parin de tirar-se a sobre de l'altre. Aixeca el que està a terra i li demana si està bé, aquest es

TFG
ÉS IMPORTANT L'EDUCACIÓ EMOCIONAL DE LES MESTRES ?

	<p>calma una mica i la mestra renya als altres dos. Els hi diu que no han de fer allò que no els hi agradaria que els hi fessin a ells i que, si veuen a l'altre nen plorant el que han de fer és parar del tot i demanar perdó. Els infants ho entenen, li fan una abraçada al company afectat i se'n van a jugar els tres junts amb les vies del tren.</p>
--	--

CAS 6	
Nombre d'infants involucrats en el conflicte	1
Causa del conflicte	Un infant no vol anar a l'extraescolar de piscina
Descripció del conflicte	Un infant comença a plorar en arribar al dormitori i li preguntem que li passa i ens diu que quan es desperti toca anar a la piscina i que ell no hi vol anar.
Resolució del conflicte: L'educadora ha intervingut en el conflicte? Com?	La mestra li pregunta que perquè no hi vol anar, que si no li agrada nedar. L'infant diu que sí que li agrada nedar, però que als altres nens i nenes les mares i pares els miren i en canvi la seva mare no el mira pel vidre. La mestra el consola i li diu que no es preocupi que quan arribi la mare li expliqui i li digui que ell també vol que el miri mentre està a la piscina. A les 3, quan es desperta de la migdiada, l'infant torna a plorar i se'n va plorant a l'aula, on l'espera la mare, que

TFG

ÉS IMPORTANT L'EDUCACIÓ EMOCIONAL DE LES MESTRES ?

	<p>preocupada li pregunta que li passa, però el nen no li vol dir. Aleshores arriba la mestra i li explica el problema a la mare. Aquesta molt sorpresa li demana perdó i li diu que no el mira perquè mentre ell fa piscina ella ha de portar al germà gran a fer futbol, però li promet que intentarà fer-ho més ràpid per poder-lo mirar una estoneta. El nen es tranquil·litza i marxen.</p> <p>L'endemà li preguntem com havia anat i ell, molt content, diu que la mama sí que el va poder mirar com nedava una estona.</p>
--	---